

PRESENTACIÓN

CFGM Atenció a les persones en situació de dependència

Organització de l'atenció a les persones en situació de dependència

1

Unidad didáctica

PRESENTACIÓN

El context de l'atenció a persones en situació de dependència

Continguts

- L'atenció a la dependència a Espanya.
- La prestació de serveis socials.
- La cartera de serveis socials.
- La cultura de vida independent.

L'atenció a la dependència a al nostre país

L'estat del benestar

L'**estat del benestar** és el model d'organització política i econòmica en el qual l'Estat proveeix serveis i garanties socials a tots els habitants d'un país.

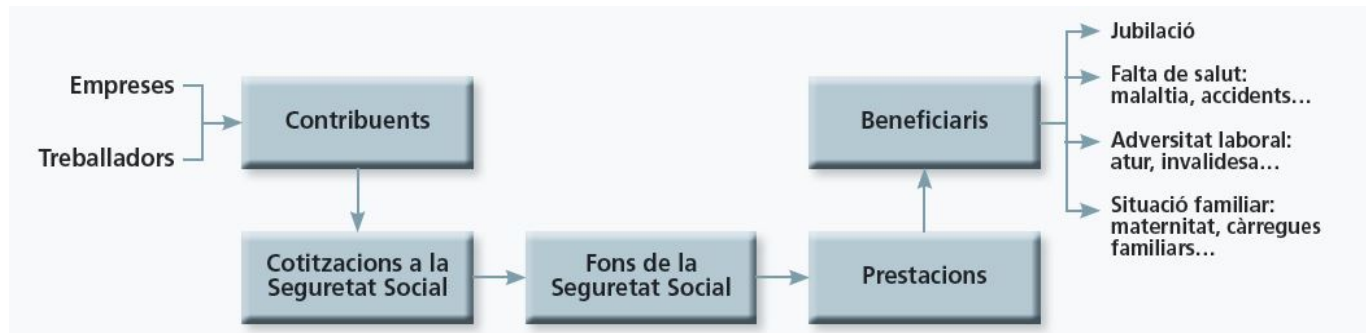
- L'estat del benestar presenta **dos components**:
 - Un **sistema polític parlamentari** basat en el sufragi universal.
 - Un **sistema econòmic capitalista**, però en el qual l'Estat intervé en la regulació de l'economia.
- A Espanya, el desenvolupament de l'estat del benestar és tardà (a partir de l'arribada de la democràcia), però ha registrat avanços considerables.

L'atenció a la dependència al nostre país

L'estat del benestar

- **L'estat del benestar: un sistema redistributiu:**

- Es basa en la **redistribució** de la renda, que al seu torn se sosté sobre una sèrie d'impostos : IRPF, IVA, IBI, etc.
- Compta amb el **sistema de la Seguretat Social**, mitjançant el qual les aportacions de les empreses i els treballadors (contribuents) es destinen a satisfer les necessitats de les persones més desfavorides o fora del treball productiu (jubilats, aturats, etc.).

L'atenció a la dependència al nostre país

L'estat del benestar

- **Els quatre pilars que configuren l'estat del benestar:**
 - El **sistema de pensions**: es configura amb la creació de la Seguretat Social i la universalització de les pensions (vellesa, llarga malaltia, desocupació, etc.).
 - El **sistema sanitari**: es basa en el principi del dret a la salut, que garanteix la universalitat de l'atenció sanitària.
 - El **sistema educatiu**: es fonamenta en els principis d'universalitat, gratuïtat i obligatorietat de l'ensenyament fins als 16 anys.
 - El **Sistema per a l'Autonomia i Atenció a la Dependència**: garanteix el dret de les persones que no es poden valer per si mateixes a ser ateses per les administracions públiques.

L'atenció a la dependència al nostre país

El Sistema per a l'Autonomia i Atenció a la Dependència

El **Sistema per a l'Autonomia i Atenció a la Dependència (SAAD)** és un organisme que garanteix l'atenció i protecció de totes les persones en situació de dependència al nostre país.

- **Graus i nivells de dependència:**
 - **Grau I. Dependència moderada:** la persona necessita ajuda per realitzar activitats bàsiques de la vida diària almenys una vegada al dia.
 - **Grau II. Dependència severa:** la persona necessita ajuda per realitzar activitats bàsiques de la vida diària dues o tres vegades al dia sense ser-li imprescindible un suport permanent.
 - **Grau III. Gran dependència:** la persona necessita ajuda per realitzar activitats diàries bàsiques diverses vegades al dia i no pot prescindir del suport permanent d'una altra persona.

L'atenció a la dependència al nostre país

El Sistema per a l'Autonomia i Atenció a la Dependència

- **Barem de valoració de la dependència (BVD)**: instrument que determina objectivament el nivell de dependència de la persona i les prestacions a les quals té dret. Estableix les següents puntuacions:
 - **Grau I**: de 25 a 49 punts.
 - **Grau II**: de 50 a 74 punts.
 - **Grau III**: de 75 a 100 punts.
- El **BVD** permet identificar **dos nivells** per a cadascun dels graus, segons l'autonomia personal i la intensitat de la cura que la persona requereix.

L'atenció a la dependència al nostre país

El Sistema per a l'Autonomia i Atenció a la Dependència

- **Xarxa de serveis socials:** integra els centres, equipaments, serveis i recursos destinats a assegurar el dret de les persones a viure dignament. S'estructura en **dos nivells:**
 - **Serveis socials generals:** es dirigeixen a tota la ciutadania i presten un primer nivell d'atenció (ajuda a domicili, informació i orientació...).
 - **Serveis socials especialitzats:** es dirigeixen a col·lectius que requereixen atenció especialitzada: persones amb drogodependència, amb discapacitat, etc. Els presten equipaments com a centres de dia, tallers ocupacionals, etc.
- **Centres de referència estatal (CRE):** es dediquen a la innovació i millora de la qualitat dels recursos dirigits a un sector de persones en situació de dependència.

L'atenció a la dependència al nostre país

Planes d'intervenció

Els **plans** són instruments de planificació que s'estableixen a llarg termini i afecten a grans col·lectius o sectors de la població.

- Els plans es despleguen en **nivells cada vegada més concrets**. Per exemple, per a l'atenció a la discapacitat:
 - Pla d'acció mundial de l'OMS sobre discapacitat 2014-2021.
 - Estratègia Europea sobre Discapacitat 2010-2020.
 - Pla d'Acció de l'Estratègia Espanyola sobre Discapacitat 2014-2020.

La prestació de serveis socials

Nivells d'organització

- **Competències de l'Estat:**

- El Ministeri de Sanitat, Consum i Benestar Social és la màxima instància dels serveis socials a Espanya. Publica La cartera de Referència de Serveis Socials, d'aplicació estatal.
- La Secretaria d'Estat de la Seguretat Social garanteix l'assistència a les persones que la necessiten.
- La Seguretat Social coordina diverses entitats gestores, com l'Imsero.

- **Competències autonòmiques:**

- Les competències en serveis socials estan transferides a les comunitats autònomes. Aquestes desenvolupen la seva pròpia llei de serveis socials i elaboren la seva cartera de serveis socials autonòmics.

- **Competències de les entitats locals:**

- Els ajuntaments de poblacions de més de 20.000 habitants han d'organitzar per si mateixos els serveis socials. Els ajuntaments de poblacions menors ho fan amb el suport de les diputacions.

La prestació de serveis socials

El paper de les entitats privades

- **Empreses privades:** entitats amb ànim de lucre que presten serveis socials o d'atenció a persones en situació de dependència (empreses de serveis domiliaris, residències geriàtriques privades, etc.).
- **Entitats del tercer sector:** organitzacions sense ànim de lucre sorgides de la iniciativa ciutadana i que prioritzen el benefici social (ONG, associacions de voluntaris, etc.).

La cartera de serveis socials

La cartera **de serveis socials** és el document que recull el conjunt de prestacions de serveis econòmics i d'un altre tipus que la xarxa de serveis socials posa a la disposició de la població d'una comunitat autònoma.

- La Llei d'Autonomia estableix un sistema de **copagament** mitjançant el qual l'usuari participa en el pagament de les prestacions a les quals accedeix.
- La cartera de serveis estableix **dues categories de prestacions**:
 - **Prestacions garantides o essencials**: les persones tenen dret a exigir-les i les administracions, el deure prestar-les.
 - **Prestacions no garantides o no essencials**: subjectes a disponibilitat pressupostària.
- La llei defineix **dos tipus de prestacions bàsiques**:
 - **Prestacions de serveis**: d'atenció domiciliària, residencials, d'allotjament alternatiu, intermedis.
 - **Prestacions econòmiques**: compensen econòmicament els serveis no prestats directament pel sistema.

La cartera de serveis socials

Serveis d'atenció domiciliària

Els **serveis d'atenció domiciliària** són els destinats a atendre a l'usuari al seu domicili.

- Els **serveis d'atenció domiciliària** més importants són:
 - **Serveis d'ajuda a domicili (SAD)**: activitats de cura personal i recolzo en tasques domèstiques.
 - **Teleassistència**: assistència telemàtica davant situacions urgents.

La cartera de serveis socials

Recursos residencials

Les **residències** són centres substitutoris de les llars per a persones que no poden ser assistides en el seu entorn familiar o no poden viure de forma independent.

- **Tipus de residències:**
 - Per a persones majors.
 - Per a persones amb diversitat funcional.
 - Cases-llar per a persones amb malaltia mental.
- **Serveis que presten les residències:**
 - Serveis **bàsics**: allotjament, manutenció, etc.
 - Serveis **terapèutics**: atenció socio sanitària i psicològica, cuidats de salut, etc.
 - Serveis **d'intervenció amb la família**: informació, grups d'autoajuda, etc.
 - Serveis **complementaris**: cafeteria, perruqueria, etc.

La cartera de serveis socials

Recursos residencials

- **Residències per a persones majors. Tipus tradicionals:**
 - **Residències per a persones vàlides:** destinades a persones amb suficient autonomia personal per dur a terme les activitats de la vida diària.
 - **Residències per a persones assistides:** destinades a persones que, per incapacitat permanent, requereixen assistència continuada.
- **Residències per a persones majors. Nous models:**
 - **Centres o unitats psicogeriatrics:** presten cures específiques a persones amb demència senil o malalties d'Alzheimer.
 - **Centres o unitats sociosanitàries:** presten cures a persones amb malaltia crònica.

La cartera de serveis socials

Recursos residencials

- **Residències per a persones amb diversitat funcional** (menors de 65 anys):
 - **Residències per a persones greument afectades:** atenen a persones amb diversitat física, psíquica o sensorial que necessiten ajuda per a les activitats de la vida diària.
 - **Residències per a persones amb trastorns greus i continuats de conducta:** atenen a persones amb diversitat funcional intel·lectual, trastorn autista o trastorns de conducta greus.
 - **Residències de persones adultes:** atenen a persones amb autonomia personal però que presenten problemes per a la seva integració familiar i social.
- **Cases-llar per a persones amb malaltia mental:** centres destinats a persones d'entre 18 i 65 anys amb problemes de salut mental que impedeixen la seva autonomia personal.

La cartera de serveis socials

Recursos d'allotjaments alternatius

Els **allotjaments alternatius** són un conjunt d'habitatges en les quals persones amb necessitats específiques poden viure organitzades i de manera independent en un entorn normalitzat (pisos protegits, habitatges tutelats...).

- **Variables** que diferencien els tipus d'allotjament alternatiu:
 - **Col·lectiu al que es dirigeixen:** persones grans, persones amb diversitat funcional física o intel·lectual, dones víctimes de violència domèstica, etc.
 - **Nivell de supervisió o suport:** a major grau de dependència, és necessària major supervisió.
 - **Nombre de persones:** pisos individuals, bipersonals, en grups petits, etc.

La cartera de serveis socials

Recursos intermedis

Els **recursos intermedis** són un conjunt de serveis intermedis entre l'atenció domiciliària i la residencial.

- **Objectius dels recursos intermedis:**
 - Atendre a la persona en situació de dependència.
 - Proporcionar descans a la família.
- **Tipus de serveis intermedis:**
 - **Centres de dia:** destinats a persones grans, persones amb diversitat funcional o persones amb problemes de salut mental.
 - **Centres de nit:** atenen preferentment a persones amb demència o malalties mentals que pateixen alteracions del somni i trastorns de conducta a la nit.
 - **Serveis de suport temporal a les famílies:** atenen a la persona usuària al seu propi domicili o en un centre (estades curtes, mitjanes o llargues).

La cartera de serveis socials

Prestacions econòmiques

Les **prestacions econòmiques** són les destinades a contractar serveis que el sistema no pot proporcionar o a compensar el treball realitzat per la família o els cuidadors informals.

- **Tipus de prestacions:**
 - Prestació econòmica **vinculada al servei**: finança el cost dels serveis socials privats.
 - Prestació econòmica **per a cures en l'entorn familiar i suport a cuidadors no professionals**: compensa econòmicament al familiar que atén a la persona beneficiària.
 - Prestació econòmica **d'assistència personal**: contribueix a la contractació d'un assistent personal.

La cartera de serveis socials

Ajudes econòmiques o tecnològiques

- Les **ajudes econòmiques o tecnològiques** tenen com a objectiu facilitar l'autonomia **personal**.
- Adopten la modalitat de **subvenció** i poden destinar-se a:
 - Adquirir **productes de suport** necessaris per al desenvolupament de la vida diària de la persona atesa.
 - Facilitar l'accessibilitat i les **adaptacions** en l'habitatge que millorin la seva capacitat de desplaçament per ella.

La cultura de vida independent

El moviment de vida independent

El **moviment de vida independent** és un corrent filosòfic i social que defensa que totes les persones, independentment de la seva capacitat de funcionament, tenen els mateixos drets i el mateix control sobre les seves vides.

- Se sustenta en una sèrie de **principis bàsics**: el valor de la vida humana, la capacitat i el dret de qualsevol persona per prendre decisions, el dret a la vida digna i la igualtat d'oportunitats i el dret a la plena participació en la societat.
- Considera discriminatòria la terminologia tradicional (discapacitat, retard, deficiència, minusvalidesa, etc.) i proposa un nou concepte: **diversitat funcional**.

La cultura de vida independent

El concepte de diversitat funcional

El terme **homes i dones amb diversitat funcional** es refereix a totes les persones que, a causa del funcionament diferent d'una part o de la totalitat del seu cos o de la seva ment, realitzen les tasques habituals de manera diferent.

- Planteja una **visió positiva** de la diferència.
- Incideix en **la diversitat** (accentuant el seu valor positiu) i en **la funcionalitat** (la diferència radica en la realització de funcions de la vida diària de manera diferent).
- Es proposa aconseguir el **reconeixement social** de les persones amb diversitat funcional i lluita contra la discriminació a la qual es veuen sotmesos.

La cultura de vida independent

Organismes relacionats amb la vida independent

- La cultura de la vida independent s'organitza en **organismes internacionals, nacionals i locals**:
 - **Xarxa europea de vida independent (ENIL)**: organització a escala europea.
 - **Fòrum de Vida Independent i Divertad**: organització creada a Espanya; lluita per la divertad de les persones (la seva plena dignitat i llibertat).
 - **Oficines de vida independent (OVI) a Espanya**: defensen l'apoderament de les persones amb diversitat funcional.

